

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника прве класе полицијског одељења Министарства унутрашњих дела, Драгутина Милићевића, начелника друге класе истог Министарства;

за секретара друге класе полицијског одељења Министарства унутрашњих дела, Миленка Чабрића, секретара треће класе истог Министарства, и

за начелника треће класе среза трстеничког, Душана Богдановића, писара прве класе истог среза.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 7. јуна 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара друге класе среза бољевачког Гају Вукомановића, бившег полицијског писара, и

за полицијског писара треће класе среза масуричког Симеуна Анђелковића, бившег полицијског практиканта.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8. јуна 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се

Милутин Д. Поповић, полицијски писар треће класе среза бољевачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8. јуна 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутраш-

њих дела, одобрено је решење Државног Савета, од 27. маја ове године Бр. 4113. које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправке зграда смедеревске болнице, по ревидисаном предрачуну и одобреној лицитацији може утрошити 2056 динара и овај издатак ставити на терет партије бр. 168.; Глава XXXIV санитар. буџета за ову 1906 год., предвиђене на оправке болнице.

Овим се замењује решење Државног Савета од 25. октобра 1905. год. бр. 7644, по истом предмету, пошто кредит одобреним решењем није употребљен.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31. маја 1906. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

НАРОЧИТА КВАЛИФИКАЦИЈА ПРАВНИШТВА

у државној служби

а с обзиром на начелну подвојеност административне и судске власти.

(НАСТАВАК)

У колико би се више обраћала пажња на практичну страну предавања, која би ученику олакшала да разуме и дубље уђе у смисао теорије, а нарочито њених важнијих начела, али са гледишта стручног правничког позива, коме ће се по том одати, у толико боље — вели д-р Штелцел. Због тога, вели исти писац, треба се постарати, да се оваква могућност створи за све, који би је тражили. „Чак и они људи, који заступају романистичко образовање садашњег правништва, као једино правилну основу за спрему у правничким позивима, и који се с правом, чуде изворној неисцрпности, коју има „corpus juris“ за правничко школовање, чак и ти људи, нека не забораве, да је римско право, у суштини, само зато имало услова, да у многе земље продре и по-

беде, што нам је дошло у облику практичних правних изрека једног веома обдареног народа, који је имао фини правнички осећај.“ Али, зар су то једини компетентни мислиоци и пропагатори реформе, коју траже за правничку факултетску наставу?

И професор на берлинском универзитету, д-р Ек, заступа принцип практичне наставе у облику факултетских правничких семинара, а нарочито у вези са садашњим грађанским позитивним правом немачке царевине. Полажући много на практичну страну предавања и у тежњи, да ма и на површној начелној основи, али ипак прецизно означи, који би систем наставе у том облику био најцелисходнији, Др Ек, излаже смисао и значај три система, али само један од њих препоручује. Шта д-р Ек у том односу наводи ми нећемо да рецитирамо. Али, наводио д-р Ек ма шта, он констатује потребу, да садашњи систем правничке наставе треба да претрпи извесне реформе у строго практичном облику, те да се дође до наставе, која ће спајајући теоријску и практичну наставу, поставити основе за једно реално правничко образовање, која од рецептива води продуктивности правништва, која ће у место упознавања текста, што га дају табаци, увести правника у смисао принципа, у смисао теорије, која практичном области правничког материјала влада. Па ипак, да наши читаоци не би мислили, да ми наводимо име овога професора можда у непотпуно или неисправно схваћеној намери за принцип, који заступамо, хоћемо, али само површно, да нагласимо, да д-р Ек, препоручујући живо практичан систем наставе у облику семинара, излаже њихов облик у три значајно подељене врсте: један толико савршен, који ће спремати будуће наставнике, за правнички фах професоре; други, који ће, по могућству, сву масу ученика једновремено уз теоријску наставу упознавати са практичним смислом и интересом принципа, наводећи уз сваки принцип примере, у којима се њихов практични смисао и интерес опажа; и трећи, како он мисли,

најважнији облик семинарне наставе, у коме ће се практички и теоријски разрадити и усавршити онај део правничке интелигенције, који има и жели да има највише подобности за стручну професионалну студију предавања, предавања после којих ће се моћи јавити као стручни и необично јаки, готови не само као чланови, него, ако хоћете, и као представници правничке професије, којој припадају, па било да је то адвокатски, било професорски, било политичко-административни, било судијски позив! Као што видите, лепа ствар! Ми само жалимо, што наша подобност не иде дотле, да у овом смислу можемо говорити шире и што одређеније о самој реформи правничке факултетске наставе; јер опет наглашујемо, да ми и немамо намере констатовати, а још мање предлагати конкретни облик реформе, у који би наша факултетска правничка настава требала да уђе. Ми хоћемо само да констатујемо, да оно за практичке правничке позиве није довољна, те да тиме образложимо прави смисао наше теме, да правнику и иза свршених факултетских студија треба да се да нарочита професионална спрема. А да тај циљ не би изгледао неуместан, и да се не би схватило да се наслања на произвољно узете разлоге, било је потребно да се увиди, да факултетска настава, онаква каква је, није довољна чак ни у земљама, где је правничко школско образовање најјаче — у земљи, као што је Немачка.

И истој цели, ми наводимо у прилогу ове расправе и мишљење Д-р Блуме, професора универзитета у Марбургу. Износи мишљење о томе, да треба смањити број часова намењених строго романистичкој правничкој методи, другим речима, да треба смањити број часова за изучавање историјског, а нарочито догматичког дела римског права („пандекте“), и полемисајући због тога са Д-р Ленелом, професором Универзитета у Штрасбургу, Д-р Блуме наводи, поред осталог, и следеће: „ја сам гледишта Штамлера и многих других, да теоријска излагања треба везати са практиком, али у којој се неће толико много обрађати пажња примени права на правне случајеве, јер је то ствар семинара, колико у познавању правне науке на практичној основи, која ће код студената створити уверење, да право није мртво слово већ свежи живот, који цвета“. Овај, дакле, и ако умеренији представник практичног дела правничке наставе, ако и не тражи семинаре, ниш ми је то могла бити намера, с обзиром на тему, коју расправља, ипак налази, да је веома потребно да нагласи, колико је много потребно спојити теорију са практиком, живи практичан пример, који даје садашњост, у место суве теоријске скрупуле, која о таквом живом примеру садашњости не води рачуна, али због чега и остаје само тамна, строго теоријска скрупула, која у мозак или не продире или само толико површно, да се или не разуме, или ако се разуме, да се врло брзо заборави.

Противник овог истог писца односно главне ствари, о којој су полемисали, а на име: присталица системског излагања историјског, а нарочито догматичног дела

римског права, а то значи присталица романистичког правца наставе приватног права, д-р Ленел и сам удара доста одређено и веома снажним гласом једног ауторитетног професора на потребу, да настава буде што јача и у њеној практичној страни. У том смислу, он нам даје следеће цитате: „римски правници били су практичари, а никако и људи од науке; методе у јуриспруденцији, ствар је садашњости. Оно, чему се ми чудимо код једног Јулијана Целзуса, Папинијана, то није њихова метода, него њихов несравњени практички геније; и ма како високо ценили још и вредност, коју даје и коју ће давати настава римског права за техничко правничко школовање — о чему сам на другом месту говорио — ми се занимамо овом студијом у првом реду не због њеног педагошког циља, него за то што је наше садашње право, а то исто вреди и за будуће, произашло из римског права, па се искључиво на тој основи, дакле на основи римског права и може научно интерпретирати!“

А већ поменути писац д-р Блуме, стављајући питање: да ли је систем дојакосње немачке правничке наставе био целисходан, — овако одговара: „одговор на ово питање дају тужбе практичара о оскудном образовању правништва, тужбе наставника на немарност студената, али тако исто и тужбе студената о пустињској празнини правничких студија.“ Али, је ли потребно, да се служимо и још опширније изложеним мишљењем и ових и других писаца првога доктринарног ранга, да констатујемо закат, да се осећа веома жива потреба, да треба извести реорганизацију правничке наставе, и то у главном на основи, да се њоме зајемчи не само довољног теоријског штофа, него још и јака практичка страна наставе, која ће допринети да ученик једновремено са упознавањем принципа, или бар за време док је у школи, добије појам о њиховом правном смислу и практичком значају, још и с гледишта примера, у којима ће се односна начела практично изразити, и помоћу којих ће бити приступачнија разумевању и употреби правништва не само у опште, него чак и са гледишта позива, у коме, после свршених школа, имају да служе.

(наставиће се)

Милутин А. Поповић.

О СЛОБОДИ ВОЉЕ И ОДГОВОРНОСТИ

(НАСТАВАК)

Највећи и најјаснији пример у коме нас наша свест вара преставља стање сна. У сну сваки од нас мисли да су објекти, које у својој свести опажамо, несумњиво реални т.ј. да доиста ван нас постоје, односно да им одговарају реални објекти ван нас. Међу тим чим се пробудимо ми намах увиђамо, да нас је наша непосредна свест варала, да смо ми придавали егзистенцију објектима наше свести коју они нису имали. И овде разуме се објашњење варања наше свести може лежати само у томе, да се с једне стране

увиди да су објекти нашег опажања само објекти нашег опажања, само објекти наше свести и да не постоје ван нас, и с друге стране да се на основу тога увиди, да нас наша непосредна свест као таква не вара, већ да нас она може варати само у односу на егзистенцију ствари ван нас. У сну на име јављају нам се у свести слике истих оних предмета, које и на јави опажамо, само у сасвим новим комбинацијама; слике сна су за свест и у свести сна исто тако реалне као што су реалне и слике јаве за свест и у свести јаве; само што сликама јаве одговарају стварни предмети спољног света, док сликама сна не одговарају никакви стварни објекти ван нас, и само у томе и једино у томе и састоји се илузорност и нестварност сна.

Пошто смо тако видели, како и у ком нас смислу наша непосредна свест може варати, настаје питање: да ли нас наша непосредна свест о слободи наших вољних радњи исто тако не вара, као што нас свест вара предочавајући нам на пример да је штап у води преломљен, док он у ствари није преломљен? У одговору на ово питање лежи решење проблема слободне воље. Јер ако нас наша непосредна свест о слободи вара, онда слободне воље у ствари нема, онда је свака промена одређена и изазвана једном претходном променом; а ако нас наша непосредна свест о слободи не вара, онда слобода воље постоји, онда вољна промена није изазвана никаквом претходном променом, онда је вољна промена промена која сама од себе почиње.

Али пре него што пређемо на расправљање овога питања, треба истаћи једну важну разлику, која постоји између неварана свести у односу на слободну вољу и неварана свести у случајевима напред наведеним, разлику којој неби одговарала никаква битна разлика кад би нас свест у оба случаја варала. Јер ако нас наша непосредна свест о слободи вара, онда је то варање у главном исте оне врсте које и варање нашег опажања преломљеног штапа у води: наша непосредна свест о слободи само нас онда на име може варати, ако узроци, који одређују наше вољне радње, леже потпуно ван нас тако да их ми никако и не опажамо, јер само у том случају наше непосредно опажање вољних радњи није потпуно конгруентно са стварном природом тих вољних радњи, пошто само један део њихов пада у свест а један остаје потпуно ван свести. Међу тим ако нас наша непосредна свест о слободи не вара, онда то неварана не значи више потпуно слагање нашег опажања са стварима спољног света (као што је то случај са опажањем непроломљеног штапа) већ значи просто саму апсолутну стварност наше непосредне свести о слободи, т.ј. то неварана значи тврђење да је наша непосредна свест, у колико се јавља као активна у својим слободним радњама, апсолутно реална, т.ј. да је нешто што исто тако по себи постоји као што и ствари спољног света, које су ван нас, по себи постоје. Друкчије речено, ако се призна да је наша воља слободна, онда

се тиме признаје и реалитет нашег ја, наше свести, нашег духа или душе, тиме се души придаје исти онај апсолутни реалитет какав се придаје и материји, и душа постаје исто тако реалан фактор света као што је то и материја. Као што се види, признање слободне воље повлачи за собом врло велике и тешке конзеквенције, и отуда се и може разумети откуд толика огорченост свију оних, који не признају самосталност душе, противу учења о слободи наших вољних акција.

Да видимо дакле да ли нас наша непосредна свест о слободи наших вољних радњи не vara, да ли је та слобода чист привид наше свести, који, као што противници слободне воље тврде, долази отуда, што ми нисмо свесни самих узрока, који одређују наше вољне акције, пошто ови узроци леже потпуно ван наше свести. Ово тврђење противника слободне воље, да наше непосредно осећање слободне воље долази отуда, што смо ми свесни само својих вољних радњи а не и узрока који их причињавају, формулисао је најбоље велики филозоф Спиноза. У писму једном свом пријатељу, који га је питао за његово мишљење о слободи људске воље, он му одговара овако. „Замислимо да један камен од каквог спољњег узрока буде потиснут, он ће се почети кретати са извесном брзином и то ће кретање задржати и онда кад спољни узрок престане дејствовати. Несумњиво је да је камен приморан спољним узроком да остане у томе стању кретања.... Престави сад себи даље, да камен, продужујући да се креће, постане себе свесан т.ј. да зна да је он тај који тежи да своје кретање продужи. Извесно је да би тај камен, пошто је свесан само своје тежње (а не и узрока који га је покренуо), био уверен да је слободан и да своје кретање продужује само зато што он то хоће. Е, тако ето стоји и са људском слободом, коју сви мисле да имају, а која се састоји просто у томе, што су људи свесни само својих тежњи а не и узрока, који их нато нагоне“.

Да ли Спиноза има право? Преставља ли наша непосредна свест о слободи доиста једну такву неконгруенцију са спољним светом, као што то Спиноза овде тврди? Јер као што смо видели, ако узроци који одређују наше вољне радње, леже ван нас, у спољном свету, онда ми те узроке не опажамо у нашој свести и онда наша непосредна свест о слободи не слаже се са стварним фактом вољне радње, пошто нам она у том случају предочава само последицу а не и узрок, који су у ствари нераздвајно везани један за други. Истина да се, строго узев, неконгруенција у овом случају не подудара потпуно са неконгруенцијом у случају преломљеног штапа у води, пошто код ове последње неконгруенције стварност лежи потпуно на страни спољњег објекта (тиме се истина не одриче стварност унутрашњег објекта, чулне представе преломљеног штапа, али она овде није у питању), док у случају непосредне свести стварност о којој је реч обухвата како спољне узроке (који одговарају стварном преломљеном штапу у првом случају) тако

и унутрашње вољне акте свести, јер неконгруенција нашег опажања са стварношћу у овом случају просто значи потпуно опажање свега оног што у ствари чини вољну акцију (на име неопажана спољњег узрока чија је последица опажена вољна радња). Међу тим ова је разлика без дубљег значаја и ја сам је поменуо само потпуности ради.

Да ли дакле Спиноза, да поновимо питање, са својим тврђењем има право или нема? На први поглед изгледа, да је оно што он тврди сасвим могуће и да према томе у непосредној свести нашој о слободи наших вољних акција не лежи никакав доказ за стварну слободу тих акција. Међу тим кад се у ствар загледа дубље увиђа се, да Спиноза са својим тврђењем нема право. Спиноза би на име само онда имао права, када би ми код сваке промене која се збива у нашој свести а за чији узрок несумњиво знамо да лежи ван наше свести, у спољном свету, кад би, велим, за сваку такву промену ми били свесни да је она продукт наш, да она чини слободну вољну радњу нашег ја. Јер ако осећање слободне воље једне наше вољне промене постаје, као што то Спиноза тврди, зато што ми нисмо свесни њених узрока, пошто ови леже ван наше свести, онда је очевидно да и обратно сваку промену наше свести, чији узрок лежи ван нас, у спољном свету, мора пратити наше осећање слободне воље. Међу тим то није истина, као што ће показати следећи примери.

Пре свега треба утврдити — што у осталом иде у прилог Спинозином тврђењу и изближе га објашњава — да у нашој свести има промена, чији непосредни претходни узроци такође леже у свести. Када на пример једна билијарска кугла кретајући се наиђе на другу, која је дотле била у миру, и судари се с њом, онда се прва кугла престане кретати и њено кретање преноси се на другу куглу, која се даље креће. Овде је кретање једне кугле непосредно претходило кретању друге кугле и ово кретање изазвало, овде је дакле у нашем опажању дата не само промена која је последица него и промена која је узрок. У овоме примеру ми имамо оно што Спиноза тврди да би било потребно да у опажању постоји, па да се не јави никада илузије слободне воље наше радње: овде имамо промену која је последица и претходну промену која јој је узрок. И кад би се гледало само на овај пример онда би Спинозином тврђење било потпуно оправдано, јер ми код кретања друге кугле немамо апсолутно никаквог осећања, да је то кретање нешто што је слободно самом нашем вољом произведено. Међу тим кретање прве кугле, ако смо га ми својом руком произвели, бар у почетку своје преставља нам се као слободна радња наше воље, пошто је зависило сасвим од наше воље, да ли ћемо тој првој кугли саопштити кретање или то нећемо учинити. Спинозином мишљење састоји се у тврђењу, да као што ми код кретања друге кугле немамо осећања да је оно непосредни и директни продукт наше воље, и то просто зато што опажамо узрок (кретање прве кугле) који је то

кретање произвео, да ми исто тако не би имали тога осећања ни код кретања прве кугле, које смо привидно ми сами произвели, кад би могли опазити непосредни и директни узрок, који је то наше вољно саопштавање кретања кугли произвео: овај узрок не лежи више у нашој свести и отуда у нама осећање, као да смо ми сами његов узрок, као да је наша воља непосредни и директни творац његов.

Ово мишљење Спинозино било би потпуно оправдано кад би свуда где би, као у овом случају, промена, која претходи другој једној промени у свести а којој не претходи никаква промена у свести, била праћена непосредном свешћу о слободи њеној. Међу тим то није случај. Кад на пример ветар покрене гране једнога дрвета и једна од њих обори шешир каквог мимопролазећег човека, онда ми опажамо, да је кретање гране узрок паду шешира (као што је у горе наведеном примеру кретање једне билијарске кугле узрок кретању друге), али узрок самом кретању гране ми непосредно не опажамо (тај је узрок у кретању ваздуха, међутим ваздух се не опажа непосредно, већ се само из дејстава његових закључује да он мора постојати). Међу тим и ако је кретање гране једна промена у нашој свести, чији узрок (претходна промена) није непосредно у свести дат, ипак ми немамо никаквог осећања слободне воље, и баш за то што ми тог осећања немамо ми и стављамо узрок тој промени ван нас, у спољни свет (закључујемо да је кретање ваздуха, ветар, узрок њен). Овде дакле имамо пример једне промене у нашој свести, чији узрок не лежи у нама, а за коју ипак нисмо свесни да је слободни продукт нашег ја, нашег субјекта.

(наставите се)

Д-р Бранислав Петронијевић.

СМРТНЕ И ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ

по старом српском законодавству

(НАСТАВАК)

5. При извршавању смртне казне често су имале знатну улогу и животиње. Разне животиње или зверови употребљавани су при погубљењу криваца. За тај посао употребљаван је слон и коњ. Извршивање смртне казне вршено је раскидањем коњима на репове, или привезујући једном коњу за реп. Исто тако раскидало се волевима, или запрегнутим коњима. Или најпосле бацањем преступника дивљим зверовима да га растргну и поједу особито гладним псима.

6. Извршивале су се смртне казне и на овај начин. Узиман је преступник и затваран у какву расклиматапу и расушену лађу, или избушени чамац, па гурнут у море; или је пак осуђиван на борбу с гладијаторима, или је пуштан да бежи па се пуцало на њега из пушака.¹⁾

После овога груписања смртних казни да пређемо на казне које су примењиване

¹⁾ Dr A. H. Post Grundriss der ethnologischen Jurisprudenz. II. Band 1895. Стр. 255—273.

код нас у средњем веку. Поред крвне освете, коју су вршиле поједине друштвене заједнице основане на крвном сродству, ми не знамо тачно да ли је било још каквих других смртних казни у прво време живота српскога народа на Балканском Полуострву. Изгледа да их је било. То би могли извести на основу оних питања која су Бугари предложили римском папи Николи I и из одговора овога папе на та питања 866 године. Тако тамо налазимо 25-то питање, које гласи:

»Како да судимо слободном човеку, који утече из домовине па буде ухваћен? — По нашем обичају код нас увек стоји стража на граници наше земље, па ако роб или слободан човек пребегне преко пограничне линије, онда га стражари одмах убију. Како ви о томе мислите?«²⁾

Из овога питања могло би се закључити да се члановима словенских племена досељених на Балканско Полуострво није признавало право иступања из племенске заједнице. На основу тога могло би се закључити да је вредило правило: *ко је рођен као члан извеснога племена, тај је остајао чланом тога племена до смрти своје и није могао сам иступити из те заједнице*. У осталом то је особина племенскога уређења. Племена се могло јако ослабити, па можда и уништити, кад би допустило својим члановима да по својој вољи иступају из племена. Повреда тога племенскога начела је врло велика кривица према племенском праву, и с тога су је кажњавали највећом казном, дакле смртном казном. Ово је прва вест о смртној казни међу јужним словенима. Да је међу бугарским словенима постојала смртна казна и да је примењивана види се такође из поменутих питања упућених папи Николи I. Тако у питањима под бр. 12 и 45 видимо да Бугари питају: »Може ли се у празнике и у велике посте осудити човек на смрт, ако он то заслужује?« Смртна казна, као што се види из 17. питања, примењивана је на кововође бунтовника.

Осим смртне казне из поменутих питања види се, да су им биле познате и друге врсте телесних казни. Тако из 14 и 16 питања видимо, да су познавали *казну сакаћења*, јер су некаквом Грку, који се издавао за свештеника и извршио нека крштења, пошто су га ухватили у превари, одсекли нос и уши. Исто тако знали су и за казну *прогонства*, јер су овога Грка варалицу *прогнали*.

И с друге стране још у раније време сусретамо код Славена, који су се насељавали на Балканско Полуострво, извесне врсте телесних казни и мучења. Тако византијски писац Прокопије помиње да су ови Словени вршили смртну казну у виду *скаљивања*. Ови Словени извршили су ту смртну казну 551 године над грчким војсковођом Сколастиком, које га су заробили, па му пре примене смртне казне одерали кожу с леђа у кашима.³⁾ Из навода поменутога византијскога писца такође мо-

жемо видети да су поменути Словени знали за страшну казну *набијања на колац*. На другом месту код истог писца помиње се *премлаћивање*. У тачки 14 и 16 поменутих питања поред телесне казне види се да су бугарски Словени употребљавали и *багинање*.

На основу свега што доведе рекосмо, јасно се види да се код првих Словена, који се населише на Балканско Полуострво, као и код бугарских Словена знало за смртну казну, која је примењивана над преступницима у овим облицима: *погубљење мачем* или каквим другим оруђем, за тим *скаљивање*, *набијање на колац* и *премлаћивање*. Од других телесних казни примењивали су казну *сакаћења* (одсецање носа и ушију), *дерања коже*, и *багинање*. Осим тога изгледа да је постојала и казна изгнанства.

Из поменутих бугарских питања (тачка 17, 18, 19, 21, 23, 25 и 35) види се да прву групу кривичних дела сачињавају она дела, која су против државе, вере и владоца. У другу групу кривичних дела долазе она, која су против породице, као: *убиство родитеља* (тачка 23 и 25), *убиство сродника* (тачка 26), *браколомство* (тачка 27) и *мешање крви* (тач. 28 и 29). У трећу групу кривичних дела дошла би она, која су против личности и својине (тачка 30, 31, 32, 52, 85 и 87).

Из ово неколико напомена о казнама и кривичним делима код Балканских Словена пре Немање види се, да је систем кривичних дела прилично био развијен. Примена казни према кривичним делима показује у исто време траг о утицају државне организације у јужних Словена, и ако су те државне организације биле крајкога века. Исто тако види се да постоји већ нека врста *државнога кривичног права*.⁴⁾

Да ли је овако било код Срба пре Немање ништа се одређено не може рећи. Све што би било речено било би нагађање или посредно напомињање. Али да су извесне казне постојале у српском друштву и пре Немање и за владе самога Немање, то је ван свакога спора. Примањем хришћанства и увођењем писаних закона за цркву, продрли су из Византије извесне законске одредбе. Према томе и неке казне морале су бити примљене у српском друштву пре Немање и примењиване према кривцима. Ми већ налазимо помена *одсецању језика* за владе Немањине, јер је он том казном казнио боготилскога учитеља.⁵⁾

С више одређености о казнама у почетку Неманићског периода може се говорити тек од прогласа краљевства.

* * *

Сређенији односи у српској држави настали су тек с радом Стевана Немање и Стевана Првовенчаног. За владе ова два српска владоца добијају трајнију организацију и српска држава и српска

црква. И на једној и на другој организацији имао је јакога утицаја Свети Сава, чији је рад од великога значаја како за српску књигу тако и за правне односе онога времена.

Свети Сава при повратку своје из Никеје сврати се у Свету Гору, одатле дође у Солун и одседне у манастиру Филокали, где се задржао дуже времена. Баваћи се у Филокали нареди да се препишу законске књиге и понесе их собом у Србију (у оригиналу стоји: и књиги многи преписа законије о исправленији вере, ихже требовааше саборнаја јему цркви.⁶⁾ На другом месту вели се: да је Свети Сава сабрао све потребно, што је велике цркве достојно и узео собом књиге законске.⁷⁾ Из ова два навода из животописа Св. Саве види се, да је овај велики просветитељ и први архиепископ српски поред осталог свог рада положио основ и писаноме законодавству у Србији. Данас је јасно да је Свети Сава, баваћи се у Солуну, у манастиру Филокали, наредио да се препише, па или ту или по доласку у Србију изврши и превод великога, онда најновијега номоканона. Под номоканон, који је преведен на српски по наредби Св. Саве, разуме се номоканон у млађем облику, звани Фотијев номоканон у изводу и тумачењу Алексја Аристина за владе цара Јована Комнена (1118—1143) и објашњењу Јована Зонаре (између 1159 до 1169). Овај превод, као што напоменуемо, извршен је старањем Св. Саве исте године, кад је основана и самостална српска архиепископија, дакле 1219 године. Животописац Св. Саве Теодосије наводи како је Св. Сава, дошавши из Солуна у Србију, нашао брата својега Стефана болесна, а пошто је Стефан оздравио, онда је захвалио Сави: што је дошао да њега и све људе оцабине своје научи, да *законом и обичајем хришћанским људе узакони!* (наставиће се)

Миленко Вукићевић.

РАЗВИТАК И СУШТИНА КРИМИНАЛНЕ АНТРОПОЛОГИЈЕ

Многи мисле, да је Италија колевка а Ломброзо творац Криминалне Антропологије, али је ово мишљење скроз погрешно и у противности са позитивним фактима. Стоји, међутим, да се већина публикација о овој грани науке појављује у Италији, али све ове публикације као и оне у другим земљама, имају у главном свога корена у ранијим радовима о проучавању злочинаца.

Још одавно злочинци су постали предмет озбиљног и самосталног посматрања и изучавања. Први радови о њима, о чијем научном карактеру не може бити сумње, јесу они познатог и великог френолога Гала, који је у мозгу злочинаца резервисао нарочито место за свирепост.

²⁾ Responsa ad consulta Bulgarorum, ecl. Harduin. Acta Conciliorum V. 353—386.

³⁾ Procop, De bello goth. III. глава 38.

⁴⁾ О овим казнама и бугарским питањима послужили смо се предавањима, покојног д-р Драг. Миљковића проф. Вел. Школе, која је држао 1889.

⁵⁾ Живот Св. Симеона од Стевана стр. 7. Издање Шафарика. Праг 1851.

⁶⁾ Доменигијан. Живот Светога Симеона и Светога Саве. Издање Ђ. Даничића Београд. 1865. стр. 227.

⁷⁾ Теодосије. Живот Св. Саве. Издање Ђ. Даничића. Београд 1860. стр. 136.

Год. 1841. *Ловерњ* је злочиначке страсти ограничавао на мали мозак, а већ у 1850. год. *Фери се о њима* овако изражава: »И ако су потпуно свесни онога што чине, ипак су неморални; они знају само за права, али не и за дужности.«

Лукас је 1847. год. изнео масу докумената за доказ наслеђа злочиначких склоности, после чега је појам о наслеђивању злочина постао много одређенији. Појам овај доцније је потпуно прецизиран радovima *Морела*, *Ломброза* и *Маро-а*.

Год. 1854. Каспер је изучавао физиономију злочинаца, а *Винслов* однос између злочина и лудила.

У својој расправи о *физичкој, интелектуалној и моралној дегенерацији*, Морел је доказивао, да је »морално зло« последица дегенерације, и да је у тесној вези са интелектуалним и физичким поремећајима. Као карактерне знаке дегенерисаних лица, Морел истиче неправилности дубање, ушију и спољашности у опште, а о самим овим лицима вели: »То су природе, које се могу појмити само онда, ако им се зна порекло. Оне су раздражљиве, бујне, непослушне и упорне, а све ове особине појављују се код њих још у доба детињства. Оне чине зло инстинктивно, и с тога се њихови штетни поступци у многим приликама називају с пуним правом *мономанијом*.«

Са гледишта физичког, дегенерисана лица махом су неразвијена и болешљива; стас им је у опште мали, глава мала и неправилна, у детињству махом пате од конвулзије услед чега постају разрока и са деформисаном спољашношћу, већина је неспособна за продужење расе. У највише случајева лица ова долазе у сукоб са законима и постају становници затвора и робијашница.«

Није ли ово прва скица доцнијег Ломброзовог урођеног злочинца?

У својој расправи о *лудилу*, *Деспин* је (1868 год.) тврдио, да су аномалије злочинаца од највеће вредности, и да се појављују искључиво у њиховим моралним особинама — у елементима духа, који су средиште жеља, страсти и акције.

У овом истом смислу изражавао се и д-р *Томисон*, лекар казних завода: »Код великих криваца, а нарочито повратника, моралне особине толико су слабе, да је њихова склоност ка злочину неодољива; већина је потпуно лишена моралних осећаја.«

Инспектор казних завода *Хил* и професор *Ликок* (из Единбурга) такође су тврдили, да су готово сви злочинци *морални идиоти*.

У својим публикацијама из 1873. год. *Модслеј* се још јасније изражава о психолошким особинама злочинаца, и вели: »Човек је жртва судбине коју су му преци одредили; нико не може измаћи тиранији свога организма.«

Као што се из ово неколико редака види, питање о специјалној организацији злочинаца било је у велико истакнуто, кад се јавио Ломброзо са својим радovima.

Служећи се клиничким и статистичким методама, Ломброзо је на злочинцима открио знатан број аномалија, и на основу

овог дошао до уверења, да они представљају специјални антрополошки тип. Ово његово уверење нашло је брзо велики број присталица међу најодличнијим криминалистима, а нарочито у Италији, али је у исто доба изазвало и противнике да обрете много већу пажњу на аномалије злочинаца, те је на овај начин и Криминална Антропологија ушла у нову фазу развића. На злочинцима је до данас откривена читава серија физичких, физиолошких, и моралних аномалија, које су предмет озбиљног изучавања и дискусије међу криминалистима. Суштина ове дискусије погловито се односи на схватање и објашњење ових аномалија, ради којих су у овом циљу створене читаве теорије. Пре него што би о овом изнели и своје мишљење, изложићемо у кратко све важније аномалије, које су до сада откривене на злочинцима.

Студија о *злочиначком наслеђу* веома је интересантна и поучна. Досадања посматрања у овом правцу толико су јасна и многобројна, да се *наслеђе злочина* може сматрати као ствар дефинитивно доказана, исто онако као и наслеђе душевних болести.

Стас злочинаца, према Ломброзу, одступа знатно од средњег стаса народа коме они припадају; *размак руку* већи је од стаса, а *тежина тела* знатно је мања од нормалне тежине.

Асиметрија лубање, коју је Морел специјално изучавао, један је од општих злочиначких карактера, а лубањин *капацитет* мањи је од нормалног капацитета.

Претерано развиће вилица, нарочито доње, затим *очних шупљина*, *чeonих синуса*, и *јагодица*, сусреће се врло често код злочинаца.

Отоленђи је нарочито изучавао скелет и облик *носа* код злочинаца, па је код многих нашао деформацију леђне линије и асиметрију ноздрва.

Аномалије *вилица*, *зуба* и *непчаног свода*, као и аномалије *уха*: одвојеност спољашњег уха од лобање, лоб прирастао, ушна шкољка неправилна, одсуство превоја и т. д. такође су веома честе код злочинаца.

Треба још имати у виду аномалије у кроју врата, деформитете кичменог стуба, груди, руку и ногу. Код великог броја злочинаца преа су уска, равна или угнута; руке су дуге (код крадљиваца) или краће (код убица), а табани равни (дузтабани).

Али, од свију физичких аномалија најчешће су и најкарактеристичније *аномалије мозга*, које се јављају у његовој претераној величини или мањини, у подједнакој величини обе хемисфере, док је код нормалних личности лева увек већа, или најзад у умањеном броју нервних ћелија.

Многи злочинци по тврђењу Ломброзовом *леваци су*, и ово долази услед веће дужине леве руке и левог средњег прста. И сама телесна снага код њих је много јача на левој но на десној страни, а и корак леве ноге много је дужи.

(свршиће се)

ДЕСЕТИ КОНГРЕС

међународног криминалистичког удружења

— држан од 29. августа до 2. септембра пр. год. у Хамбургу —

(НАСТАВАК)

61

* * *

Главна тема која је највише привлачила од свих тачака у конгреском програму била је „**Међународни злочинци и борба против њих**“.

Референт д-р *Линденау* (Берлин) навео је, да је за данас још искључен непосредан саобраћај и веза између криминалних власти разних земаља и то принципно. Разлог за то лежи управо због политичких криваца. Међу тим докле се Међународно Кривично Право и не обазире на развитак модерног саобраћаја дотле се „међународни злочинци“ користе њиме. Данашњи закони о издавању криваца (т. зв. конвенције) недовољни су. Модерна криминална политика мора тражити да се један пут прекине са досадашњим „дипломатским путем“ којим се време губи, што опет иде у прилог злочину и основати нарочите бирое за гањање таквих злочинаца, који би наравно, морали бити независни од осталог апарата. Прави међународни злочин т. ј. онај, који се врши под утицајем међународних одношаја много је важнији и за то би ти бирои морали строго да пазе на три типа злочинаца:

1. *Стране поданике*, који изврше злочин у другој земљи, и то оне, који су злочин извршили притешњени разним приликама;

2. Ваља пазити на *интернационалне ваганте*; и

3. На злочинце, којима је то занат и који путују (варалице у великом стилу [Hochstapler-e], варалице за куповину и продају, варалице за проводацисање итд.)

Најбоље оружје у борби против сва три типа јесте *брзо обавештавање*. Разуме се, да би се морали основати и нови надлежни судови пошто данашњи судови за злочине ван границе, извесне државе испитују претходно питање о екстрадицији а поред тога и судови једне државе не суде и не стоје у складу са судовима друге државе, па и казна је у разним државама за једне исте злочине разнолика.

Главни задатак будућег кривичног правосуђа треба да је *борба против међународног злочина*. Остављајући на страну политичке кривице, које ваља засебно обрадити, *интернационални злочин обично се јавља у облику трговине*: »трговина с белим робљем«, »црна банда« за продају украђене робе или на преваран начин купљене, фабриканти т. зв. подрумских меница (Kellerwechselfabriken), друштва за фалсификовање серија на лозовима, варалице које бајаги лече, варалице за закопано благо и трговци са порнографском књижевношћу. Све су то гране међународног трговачког злочина.

С тога је он мишљења, да је пре свега потребно оснивање централног бироеа, а

за тим могућност, да се на место где је кажњиво дело учињено осуђују сви они, који су у њему суделовали, ма где се они налазили. Ови централни бирои имали би се ослањати на полицијске управе а ваљало би да имају и свој заједнички орган.

Кореферент *д-р Хоаф* рекао је, да је међународни злочинац — злочинац од заната, који свој занат врши у разним земљама. Према томе овамо не спадају међународне скитнице, ни просјаци, па ни проституткиње.

Међународни злочинци производ су новог времена; они су се могли развити само модерним средствима, којима је циљ олакшање новчаног саобраћаја. Са политичким кривцима боље је да се не бави Међународно криминалистичко удружење, јер су ту у питању чисто политичке ствари, које кад би се изнеле на поље нашега проматрања, онемогућиле би сваку реформу на пољу међународног казненог права. Поред осталог ваља организовати и међународно казнено правосуђе. Главни злочини, који овде долазе у обзир јесу крађа и превара, у свима облицима и врстама, фалсификати и трговина с белим робљем. Анархисте отпадају, јер имају посебне разлоге за свој рад. Пошто је опширно разложио и приказао разне категорије међународних злочинаца а специјално допове, крадљивце банака по благајнама, трговинама јувелирским, кесароше, крадљивце, по железничким станицама, у хотелима, у мењачницама, т. зв. *chilensere*, који варају кад мењају новац, лозове, који краду на амерички начин, т. ј. на место украдена објекта ставе објект који изгледа ка свим као први али нема никакве вредности, прешао је и на варалице т. зв. *hochstapler*-е код којих је та карактеристична особина да све поједине преваре врше на један исти начин, те брзо падају у руке правди. Даље је истакао варалице са кредитним папирима, коносанима, чековима, онда крадљивце и варалице који узимају акonto, капаре да би закључили женидбу или удадбу, за страном поданство, за тим оне који по новинама позивају људе да у друштву играју на срећке, који за награду обећавају, да ће у напред казати, који ће коњ код трке победити. Даље су групе: играчи на карте — коцкари — који варају у игри и траже своје жртве по приморским и континенталним бањама. Као последња група могу се сматрати *tachepere*-и, који се на основу лажних уверења и сведожаба представљају као слепи и глуви.

Варалице раде увек појединце, а фалсификатори новаца и кредитних писама, као и трговци с белим робљем увек у организованом друштву.

Средства одбране, која нам данас на расположеној стоје против овако организованог и спремног непријатеља са свим су недовољна. Државе се не би смеле ограничити само на издавање — екстрадицију — злочинца, већ би се морале међусобом помагати на тај начин, да једна за другу предузме кажњавање. Тиме би се боље штитио интерес државе која казни, него ли законима против насељавања. Дипломатски поступак код екстрадиције и

сувише је компликован и спор, те се тако омогућава злочинцу, да за време умакне испод казне. А узрок томе лежи и у околности, да ни једна држава није обавештена о криминалистичким догађајима друге државе.

Кореферент је на послетку предложио, да би ваљало за злочинце од заната одредити строже казне, да би ваљало код поврата узети у обзир и омогућити казну странца за злочин извршен на страни; да би ваљало настати да се изради светски међународни уговор о издавању криваца; да би ваљало омогућити властима разних држава да непосредно опште међусобно и да би ваљало у свакој земљи увести централни биро, који би требали да су у константном додиру, те би измењивали материјал; и на крају крајева, да би ваљало основати централни полицијски орган.

О овим предлозима развила се жива дебата. *Др Мајер* ставио се на гледиште *д-ра Линденауа*, референта и непристаје, да се ограниче међународни злочинци на злочинце од заната. Говорио је још и *д-р Ј. Шиловић*, проф. кривичног права на загребачком универзитету, па онда *д-р Хаас*, који препоручује боље образовање и спремност полицијских чиновника да би већом спремном располагали у борби против међународних злочинаца.

Председник конгреса *Пренс* предложио је за тим ове тезе, које су усвојене:

I. Као последица модерног саобраћајног варања постали су међународни злочинци у борби против којих се захтевају међународне мере.

II. У свима државама ваља основати централне бироу у циљу борбе против међународних злочинаца.

а.) Ови бирои ваља да се налањају уз главне полицијске управе;

б.) Они имају скупљати и збирати сва обавештења о међународним злочинцима, те их имају увек међусобно измењивати у сврху превентивних мера као и у интересу казненог прогонства;

с.) Они су овлашћени непосредно међусобно општити.

Добро би било, да се ово овлашћење даде свима управама, којима је циљ сузбијање злочина.

III. Непрекидно знанствено обрађивање материјала сакупљеног по свима централним бироима, ваља да створи подлогу бољег развоја борбе против међународног злочина.

На послетку се позива управни одбор да се обрати државама, да оне сазову међународну конференцију, којој ће бити циљ да се *склопи међународни уговор против међународних злочинаца*.

Друге реферате за сузбијање међународног злочина прочитали су ђенерални адвокат француског касационог суда *Фејлолеј* и шеф првог одељења париске полицијске префектуре *Анорз*.

(наставиће се)

ПОУКЕ И УПУТИ

Полицијска власт није надлежна за расправу питања о задружном стању појединих лица.

Ранко, син Ј. А., из Дегурића, нанео је телесну повреду В. С., из Ковачице, и за то је пресудом судском осуђен на годину дана затвора, и да плати тужиоцу 600 динара накнаде што је остао онеспособљен за тежачке радове, и да плати таксе и остале трошкове.

Ове се досуде нису могле наплатити што је осуђени био малолетан, а отац му, код кога је био у кући, није хтео да их плати.

Доцније, кад је осуђени навршио 30 година и за све време живео заједно са својим оцем, по тражењу приватног тужиоца, средња власт донесе решење: да се на основу § 517. грађанског закона и § 466. грађанског судског поступка, узме у попис део приновка и приплода осуђеног који му од 15 године по закону припада. А да би се средством вештака по прописима грађанског судског поступка могао тај део издвојити, то да се изврши попис све задружне покретности.

Ово решење, по жалби оца осуђеног Ранка, одобрило је начелство окружно, а решење начелства Министар Унутрашњих дела својим решењем од 15. децембра 1904. год. ПМ 34575.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

По §. 466. грађанског судског поступка, само се осуђеном по извршној пресуди може узети имање у попис, и изложити продаји.

Ну и ако жалилац није осуђен, начелник среза ваљевског по решењу од 14. јула 1904 године Бр. 6151, а по тражењу тужиоца В. С., узео му је у попис сву покретност, у цели да средством вештака одвоји део осуђеног Ранка у приновку, узимајући га као задругара жалитеља Ј. А., у смислу § 517. грађанског закона. Томе је се жалилац Ј. противио и наводио, да Ранко као његов син код њега живи и храни се, али није му и задругар, да је све имање његово, и да нема никаквог приновка.

Овде се, као што се види, појавило спорно питање у томе, да ли је осуђени Ранко задругар жалиоца Ј. А., и да ли има права на приновку, а за расправу таквог питања, по чл. 146. Устава, надлежни су само судови, а не и полицијска власт, те с тога она није ни власна била да решава то питање и да без пресуде узима у попис имање жалиоца, него је требала тужиоца В. С. да упутити на спор суду, те да се ово спорно питање пресудом расправи.

Са наведенога, и средња власт и начелство окружно, које је одобрило решење средње власти, и Министар унутрашњих дела, који је одобрио решење начелства, по чл. 48 тач. 3. саветског пословника ненадлежно су се упустили у расправу овог питања.

Ово светско посматрање усвојио је и Министар унутрашњих дела.

Одлука Државног Савета од 14. априла 1906. године № 3173.

Да ли се и на стране поданике односи благодетељање из тач. 4. § 471. грађанског судског поступка, има да цени суд по тужби интересованог лица.

За наплату 3000 динара главног дуга са 12% годишњег интереса, колико је Лука О..... из К.... по извршном решењу првостепеног београдског суда округа подунавског од 28. маја 1893. године Бр. 6048., имао да плаћа своје повериоцу Милутину С... проти из В..... власт среза врачарског решењем својим од 11. фебруара 1902. год. Бр. 15945. одлучила је, на основу §§ 463. и 466. грађанског судског поступка, да се узме у попис непокретно имање дужника Луке, и продаји изложи.

Молбом од 19. септембра 1902 године, дужник Лука обратио се Министру унутрашњих дела за наређење средској власти, да му ова, из пописаног му имања, одвоји онолико имање, колико му, као земљоделцу, штити пропис §. 471. грађанског судског поступка, а остатак изложи продаји.

Власт среза врачарског решењем својим од 8. октобра 1902. године Бр. 13327. известила је дужника Луку, да се према њему, као страном поданику, не може применити благодетељање тач. 4. §. 471. грађанског судског поступка, јер законодавац је хтео то благодетељање да да само српском држављанину, а не и страном.

Па као год што би земљоделцу страном поданику, који би хтео своје имање, које овде има, да прода, и врати се у своју отаџбину, морала бити дозвољена таква продаја, тако исто може и власт изложити му продаји то имање за наплату приватних потраживања.

Ни по самој конвенцији, закљученој између Србије и Аустро-Угарске, чији је поданик Лука, он нема право на ово благодетељање.

Ово решење одобрило је начелство окр. београдског, а решење овога Министар унутрашњих дела решењем од 9. децембра 1902. године П№ 28751.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да није надлежан за решавање овог предмета, по чл. 5. закона о своје уређењу и чл. 144. Устава, јер се не тиче административног спора, у смислу чл. 48. тач. 2. саветског пословника, него извршења.

Питање, да ли је при извршењу повређен пропис тач. 4. §. 471. грађанског судског поступка, по Гл. XIX. поменутог поступка, а по тужби интересованог лица, против извршене продаје, спада у надлежност судске расправе.

Као што се види из акта извршења Бр. 7405/902 год., жалитељево је имање продато још 13. новембра 1902. године (протокол продаје Бр. 15906.) и против те продаје, по гласу судских акта Бр. 7830/906 год. подигли су тужбе жалиоци Раде Ђ. В. машиновоћа овд., (в. Бр. 31138., Бр. 31307/902. г.) по којима је првостепени

суд окр. београдског изрекао решење од 8. марта 1906. год. Бр. 7830. којим је продаја, као неуредна, поништена, али не види се да је то решење постало извршно.

С тога је Државни Савет одлуком својом од 9. маја 1906. године Бр. 3713 одбацио жалбу жалиоца као ненадлежној власти поднесену.

Жалбе, које окружни одбори, у смислу чл. 113. закона о уређењу округа и срезова, изјављују Државном Савету, против решења Министра Унутрашњих Дела, подлеже плаћању таксе, предвиђене ТБр. 29. таксене тарифе закона о таксама.

Окружни одбор округа чачанског донео је одлуку 25. јануара 1906. године Бр. 8. да се отпусти из службе надзорник ибарског пута кога округ плаћа.

Начелство округа чачанског решењем својим од 28. јануара ове године Бр. 949. задржало је ову одлуку од извршења.

Ово решење начелства одобрио је и Министар Унутрашњих Дела решењем од 1. фебруара 1906. године П№ 2210.

Противу овог решења, окружни одбор изјавио је жалбу Државном Савету, али није снабдео прописном таксом.

Државни Савет нашао је, да овде није случај ни чл. 2. ни чл. 3. закона о таксама, па је одлуком својом од 14. фебруара 1906. године № 1833., а на основу чл. 9. закона о таксама, жалбу оставио у акта, а предмет вратио нерасмотрен.

Пенсионисаном чиновнику припада накнада, по закону о дневници, подвозници и селидбини државних чиновника, и онда, кад буде одређен да врши какав посао у месту свог сталног борављења.

Писмом од 15. јула 1905. године № 5561. Министар грађевина обратио се Министру финансија, и тражио, да он одреди једног од својих чиновника за члана мешовите комисије за извијај злоупотреба извесног чиновника подручног му Министарства.

По овом тражењу, Министар финансија одредио је Р. Л., пензионера, који је као председник комисије радио и довршио поверени му посао.

Ну кад се после тога обратио Министру грађевина с тражењем: да му се као члану те комисије исплати по рачуну 288 динара на име награде, рачунајући по 8 динара дневно. Министар га је од овога одбио, налазећи да он нема право на ону накнаду, која се по чл. 5. зак. о дневници, подвозници и селидбини, одређује државним службеницима кад врше послове на одстојању већем од два километра ван општинског атара у коме се стално баве. Жалитељ је вршио одређени му посао у месту свог сталног борављења те му и не припада никаква накнада за тај посао.

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 21. априла 1906. год. № 2794. поништио је ово решење Министра грађевина са ових разлога:

По чл. 5. закона о дневници, подвозници и селидбини државних чиновника и служитеља од 19. фебруара 1892. године (Збор. 48. стр. 25.), доиста се чиновнику не плаћа никаква дневница за послове, које врши у околини места у коме стално пребива, а на одстојању два километра од границе општинског атара. Али ово вреди само за активне чиновнике по §. 23. зак. о чиновницима грађанског реда, и за чиновнике на расположењу по §. 35. поменутог закона, ну ови кад врше какве послове, ма и у месту свога борављења, дуже од месец дана добијају потпуну своју плату за цело време рада.

Ни један пропис закона о чиновницима не обвезује чиновника у пензији, да ради ма какве државне послове, изузев војне обавезе. Од његове воље зависи хоће ли се примити да врши такве послове, или не, и ако се прими, не мора их вршити без накнаде, сем ако сам пристане да без накнаде ради.

Као што се види из акта овог предмета, Министар је писмом од 15. јула 1905. год. Бр. 5561., на основу §§ 48. и 49. закона о чиновницима молио Министра финансија да му одреди једног чиновника, са платом бар од 4000 динара, да би могао бити председник мешовите комисије за извијање злоупотреба М. А. М., бив. благајника Министарства грађевина. И Министар финансија писмом од 19. јула исте године ДРБр. 12546. јавио је да је одредио жалиоца Р. Л., пензионера, који је поверени му посао свршио и под Бр. 7452. поднео рачун о својој дневници за 36 дана према плати од 5052 динара, коју је као активан чиновник имао.

Према овоме, кад се из акта Бр. 12546. види, да је жалилац Р. Л. одређен као пензионер, који по закону не мора без накнаде да ради, и кад Министар финансија, упућујући га, није јавио, да је Р. Л. пристао да без накнаде ради, онда ни Министар грађевина не може му одрећи право на дневницу, које се Р. Л. не само није одрекао, него се, као што се види из уверења Министарства финансија од 4. новембра 1905. године Бр. 19861, које је у акту Бр. 8047. поднето, те дужности примио само под условом, ако му се за време трајања рада дијурна плати.

Накнада, коју чиновник у пензији, за вршење државних послова, добија, може бити и по погодби, а где такве погодбе нема, као што је у овоме случају, ту се има узети за мерило одређена дневница према плати по чл. 5. поменутог закона о дневници и подвозници. М. В.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

Т Р А Ж Е С Е

Санда, жена Анте Пешића, тежака из Клајића, нестала је 27. пр. м-ца, и до сада се није могла пронаћи. Санда је стара 30 год., висока, сувоњава, премоњаста, у селачком оделу, са опанцима на ногама. Начелник среза

аблавичког, депешом Бр. 6786, моли све полицијске власти, да потраже Санду и пронађену њему упуते.

Лазар Аџимовић, председник општине рогачке у срезу космајском, између 30. и 31. пр. м-ца отишао је незнано куда. Суд општине рогачке сумња да није Лазар учинио какве злоупотребе и побегао у Бугарску или је отишао да се убије. Лазар је стар 55 година, сувоњав, у лицу рошав, има малу смеђу брадицу, висок је, плавих очију, од одела је имао гуњ и чакшире од шајка, на глави при. мек шепир, на ногама опанке. При себи има револвер од шест метака. Нека га све полицијске и општинске власти потраже у својим домаћима и о резултату известе начелника среза космајског с позивом на Бр. 10.320 — АБр. 643.

Шандора Недића, задарског радника из Београда, који одговара за извесно кривично дело, тражи кварт палилулки управе града Београда. Пронађеног ваља упутити поменутом кварту, позивајући се на акт Бр. 7249.

ПОТЕРЕ

„Каленичке бозације“, отац са два сина познати под тим именом, бозације из Врање, на преваран начин одвели су из Лесковца Даницу, петнаестогодишњу кћер Симе Здравковића, надничара из Лесковца, у намери да је продаду. Даница је плавца, риђе косе, прих очију, средњег стаса, у оделу ципаном, са шмијом на глави. Нека све власти, нарочито пограничне, највећу пажњу обрате на њих и у случају проналаска известе начелника среза лесковачког с позивом на депешу Бр. 11909.

Крађа стоке. — Ноћу између 27. и 28. пр. м-ца украдени су са пашњака Милана Крстића, из Борка, један коњ и једна кобила, од којих је коњ длаке доратасте, матор 4 године, прекусог репа, а кобила длаке врране, матора 6 до 7 година. — Депеша начелника среза пољског округа београдског Бр. 6562.

2. т. м-ца украден је коњ Стојану Крстићу из Врмче; коњ је матор 3 године, длаке доратасте, цветаст, у десну задњу ногу чаранаст, без других роваша — Депеша начелника среза бањског Бр. 7496.

Преко ноћ 28. пр. м-ца украдена је са пашњака једна крава Ивку Бабићу, из Љутица; крава је жућкасте длаке, матора 6 година, стона. — Депеша начелника среза тамнавског Бр. 6763.

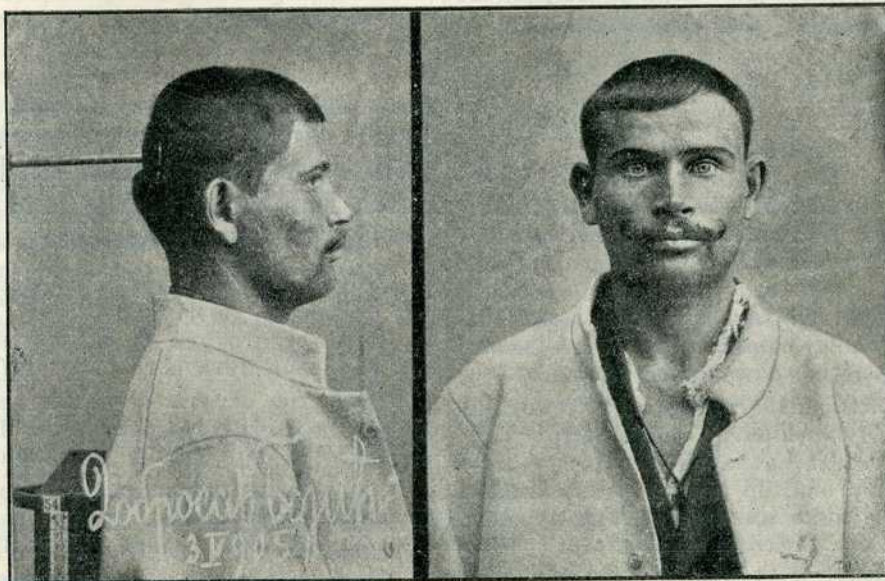
Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крађивцима и покрађама трагају и о резултату известе поменутог начелника, позивајући се на горње њихове депеше.

Добросав Војић, осуђеник београдског казненог завода, који је био на раду у осуђеничкој перионици у али код Туприје, на дан 5. т. м-ца побегао је са лаким оковима на ногама. Добросав је родом из Брзоходе у срезу моравском округа пожаревачког, осуђиван је једном на 2 године затвора због опасне крађе, а сада је био на петогодишњој осуди (такође због опасне крађе), са које би имао да буде

пуштен тек 12. фебруара 1909 год. Он је стар 27 година, омаљена раста, обичне развијености, сувоњава лица, жућкасто-плавих очију, риђе косе и бркова, браду брија. Од особених знакова има на левој руци белегу од ране дуж целог малог прста и његовог корена; од те ране мали је прст у последњем зглобу укочен

две године робије, а друга на шест месеци затвора због *прављења и протурања лажног новца*.

Бирђан је у опште познат као човек који се овим послом бави, те му са тога не треба никакво дозволити повратак у Србију, а ако би

и мало повијен унутра. На истој руци има белегу од посекотине у облику знака множења, величине 1|1 с.м. на првом зглобу кажипрста. На себи је имао обичан сељачки гуњ, опанке, гаће и кошуљу. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за одбеглим Добросавом најживље трагају и пронађеног упуते стражарно управи државног сточарског завода у Добричеву с позивом на депешу Бр. 2577.

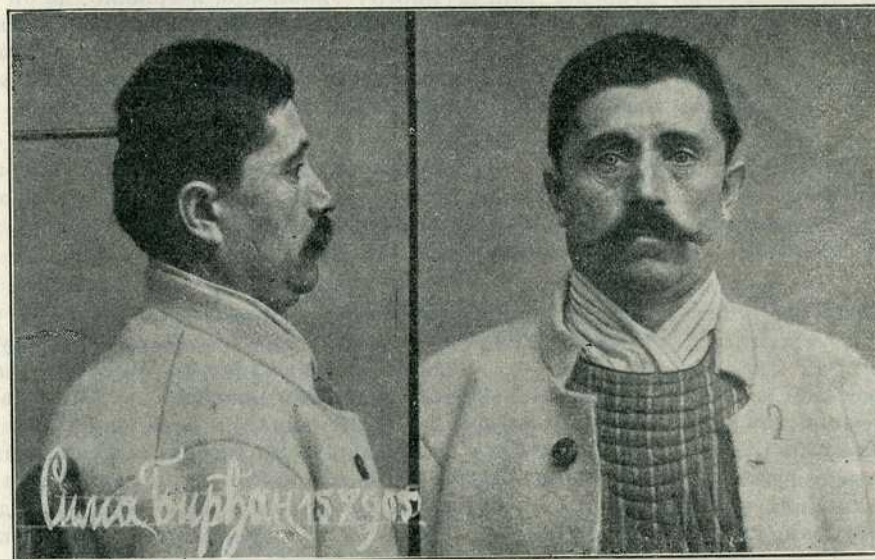
СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Решењем Управе града Београда од 6. тек. м-ца Бр. 20172 протерани су на свагда у А-

кришом прешао, треба га казнити за то и понова потраг протерати.

Код начелника среза бањског налази се један краден коњ, длаке ђогатасте, непочишћен, стар 2 године, на челу мало цветаст. Ако би ко знао сопственика, или ма шта што би ишло у корист истраге по делу ове крађе, нека известе поменутог начелника с позивом на депешу Бр. 7418.

Милан Црвенковић, тежак из Паштрића, 15. пр. м-ца отишао је од куће у свет, али га породица тражи. Милан је стар 60 год., црномањаст, сед, средњег раста, у сељачком оделу.

устро-Угарску **Сима Бирђан**, бив. трамвајски кондуктер, и жена му **Милка**, који су пресудом првост. суда за варош Београд од 15. маја 1904. год. Бр. 14578. били осуђени први на

Скреће се пажња полиц. властима на Милана, а и приватни се моле, ако би што сазнали о њему, да јаве то начелнику среза колубарског округа ваљевског с позивом на Бр. 6175.